

УДК 338: 331

Кримова М.О., к.е.н., старший науковий співробітник, Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи

СУСПІЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

В статті розглядаються основні соціально-економічні інтереси реалізації економіки знань в країні, з боку окремих індивіда (суспільства), суб'єктів господарювання та держави. Визначено, для кожного суб'єкту основні інструменти впливу на реалізацію можливостей формування економіки знань, а також драйвери, які сприяють її розвиток. До основних драйверів (стимуляторів), було віднесено: створення ефективних державних інститутів, які реалізують високу якість життя населення; наявність в країні високоякісної системи освіти здатної задовольнити потреби економіки та суспільства; наявність економічно ефективною та конкурентоспроможною фундаментальною науки в країні; високий рівень розвитку людського капіталу в його широкому розумінні, тощо. Досліджено існуючий в Україні потенціал для розвитку економіки знань та існуючий закордонний досвід загальної консолідації інтересів суспільства навколо цієї мети. Визначено ризики та перепони, які стримують в Україні процес задоволення інтересу суспільства щодо створення економіки знань. До найбільш гострих ризиків було віднесено: нестабільність економічної та політичної ситуації в країні; незрілість українського суспільства, яка проявляється у відсутності адекватного сприйняття реформ та змін; низький рівень довіри населення та суб'єктів господарювання до держави та реформ, які вона впроваджує; недостатній рівень розвитку соціального капіталу в країні та інше.

Ключові слова: економіка знань, спільний інтерес, консолідація, людський капітал, ризики, освіта, наукові дослідження

1 таблиця, 4 джерела літератури

Кримова М.А.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИНТЕРЕСЫ ПЕРЕХОДА УКРАИНЫ К ЭКОНОМИКЕ ЗНАНИЙ

В статье рассматриваются основные социально-экономические интересы реализации экономики знаний в Украине, со стороны отдельных индивидов (общества), субъектов хозяйствования и государства. Определены отдельно, для каждого субъекта основные инструменты влияния на реализацию возможностей формирования экономики знаний, а также драйверы, которые способствуют ее развитию. К основным драйверам (стимуляторам), были отнесены: создание эффективных государственных институтов, реализующих высокое качество жизни населения; наличие в стране высококачественной системы образования способной удовлетворить потребности экономики и общества; наличие экономически эффективной и конкурентоспособной фундаментальной науки в стране; высокий уровень развития человеческого капитала в его широком смысле и др. Проведено исследование существующего в Украине потенциал для развития экономики знаний и имеющегося зарубежного опыта консолидации интересов общества вокруг этой цели. Определены риски и препятствия, сдерживающие в Украине процесс удовлетворения интересов общества в создании экономики знаний. К наиболее острым рискам были отнесены: нестабильность экономической и политической ситуации в стране; незрелость украинского общества, которая проявляется в отсутствии адекватного восприятия реформ и изменений; низкий уровень доверия населения и субъектов хозяйствования к государству и реформам; недостаточный уровень развития социального капитала в стране и др.

Ключевые слова: экономика знаний, общий интерес, консолидация, человеческий капитал, риски, образование, научные исследования

Крымova M.O.

PUBLIC SOCIO-ECONOMIC INTERESTS OF UKRAINE'S TRANSITION TO ECONOMICS KNOWLEDGE

The article considers the main socio-economic interests of the possibility of realizing the knowledge economy in Ukraine, from the individuals (society), business and the state. Determined separately, for each subject, the main tools of influence on the implementation of opportunities for the formation of knowledge economy, as well as drivers that contribute to its development. The main drivers (stimulators) were: creation of effective state institutions implementing high quality of life of the population; the existence of a high-quality educational system in the country capable of meeting the needs of the economy and society; availability of economically effective and competitive fundamental science in the country; a high level of development of human capital in its broad sense, etc. A study of the existing potential in Ukraine for the development of the knowledge economy and the existing foreign experience of consolidating the interests of society around this goal has been carried out. The risks and obstacles that restrict the process of satisfying the interests of society in creating a knowledge economy are defined in Ukraine. The most acute risks were: instability of the economic and political situation in the country; Immaturity of Ukrainian society, which manifests itself in the absence of adequate perception of reforms and changes; low level of trust of the population and subjects of economic activity to the state and reforms; insufficient level of social capital development in the country, etc.

Key words: knowledge economy, common interest, consolidation, human capital, risks, education, research

Спільний інтерес – це інтерес спільноти або усередненого («репрезентативного») представника цієї спільноти, пов'язаний із забезпеченням його благополуччя, стабільності, безпеки та сталого розвитку [1]. Спільний інтерес має, як соціальний так і економічний прояв, його головною метою є досягнення загальної суспільної мети, яка позитивно впливає на розвиток кожного індивіду та держави в цілому. В європейських суспільствах соціальна солідарність спирається на визнання цінності свободи особистості і рівності інтересів всіх індивідів, що неминуче формує усвідомлення членами суспільства доцільності і розумності взаємодії як найбільш ефективного інструменту досягнення цілей розвитку. Забезпечення досягнення більшості інтересів країни досягається за рахунок консолідації зусиль усіх суб'єктів (індивідів, суспільства, суб'єктів господарювання, держави та її інститутів) на пошук інструментів для досягнення поставленої суспільно-економічної мети та можливостей подолання існуючих ризиків на шляху їх реалізації. Серед найбільш актуальних для України напрямів консолідації інтересів можна виокремити створення можливостей для переходу до економіки знань.

Питанням дослідження проблем та перспектив формування та розвитку економіки знань в Україні приділяли увагу широке коло науковців, серед яких: В.Брич, В. Герасимчук, О.Гришнова, Л. Лісогор, М. Семикіна Л.Шаульська та інші. Однак, мало дослідженою залишається сфера можливостей консолідації суспільства та окремих соціально-економічних груп навколо забезпечення розвитку економіки знань в країні.

Метою статті є дослідження консолідації окремих суб'єктів навколо задоволення інтересу формування економіки знань, з точки зору інструментарію впливу, існуючих ризиків та перешкод, а також драйверів розвитку.

Економіка знань – це економіка, яка виробляє товари та послуги, які базуються, в першу чергу, на використанні сучасних знань. Найчастіше, в сучасному світі до економіки знань відносять активний розвиток трьох основних сфер: науково-дослідних розробок та інновацій, освіти і навчання та комп'ютерних технологій. Особливість розвитку економіки такого типу є підвищення якості людського капіталу та якості життя поряд з продукуванням знань високих технологій, інновацій та високоякісних послуг.

Сучасні тенденції розвитку економіки країн світу свідчать про постійне поступове збільшення частки четвертинного сектору (сектору ІТ технологій, освіти та дослідних розробок) в структурі економіки знань. Так, за останні 17 років, чисельність обсягів виробленої продукції економікою знань збільшилась на 27%. Схожими є тенденції збільшення зайнятого населення в четвертинному секторі економіки. У 2015 році в країнах ЄС було зайнято в цьому секторі економіки близько 19%. Найбільша чисельність в структурі зайнятих знанневого сектору була в Швеції (26%), Великобританії (25,6%), Швейцарії (25,3%), Данії (21,7%) та інші. Темпи зростання цього показника є достатньо активними, за період в останні 17 років приріст зайнятих склав 2,1%, найбільший приріст спостерігався у Фінляндії, Норвегії, Швеції, Швейцарії, Греції та Румунії.

Реалізація можливостей розвитку економіки знань є можливою лише за умови консолідації інтересів та зусиль усіх сторін соціально-економічних процесів, це держави та її інститутів, суб'єктів господарювання, а також індивідів та суспільства в цілому.

Соціально-економічні інтереси суб'єктів при реалізації економіки знань.

З боку *індивідів* та суспільства ключовими соціально-економічними інтересами при формуванні та реалізації економіки знань є: можливості забезпечення високої якості життя, адже саме цей показник виступає результатом при реалізації економіки знань; накопичення власного людського капіталу, а також можливостей його реалізації, що створює можливості для отримання більш високого рівня заробітної плати, а також забезпечення більших перспектив самореалізації в сфері прикладання праці; реалізація можливості жити в високорозвиненій країні, яка робить ставки на людину, як найбільш цінний ресурс; створення можливостей для накопичення в країні соціального капіталу; можливість постійного саморозвитку та самовдосконалення, тощо.

З боку *суб'єктів господарювання*, головні соціально-економічні інтереси при реалізації економіки знань полягають у: створенні можливостей для виробництва найбільш затребуваних інтелектуальних продуктів та послуг, які активно користуються попитом на світових ринках; забезпеченні більш привабливих умов ведення підприємницької діяльності; розвитку бізнесу у сферах, які не потребують великих капітальних вкладень на розвиток виробництва, що дозволить отримувати більш рентабельнішу діяльність; реалізації можливості отримати висококваліфікований персонал, який є носієм головного капіталу підприємства, саме від якого залежить прибуток компанії; відкриття нових ринків збуту; збільшення можливостей залучення зовнішніх інвесторів до розвитку виробництва, тощо.

Державними соціально-економічними інтересами в сфері реалізації знаннєвої економіки, виступають: можливості забезпечення сталого економічного зростання; підвищення місця країни у світових рейтингах конкурентоспроможності країн, рівні людського розвитку, тощо; забезпечення поширення чисельності зайнятих в четвертинному секторі економіки; збільшення загального рівня добробуту в країні; зменшення рівня бідності за рахунок зростання рівня та якості життя населення;

реалізація можливостей накопичення соціального капіталу в країні; збільшення обсягів надходження у бюджет країни, за рахунок збільшення чисельності прибуткових підприємств; забезпечення можливостей розвитку альтернативних форм зайнятості, що дасть змогу частково скоротити безробіття в країні; збільшення інвестиційної привабливості країни; відсутність необхідності розвитку промислового сектору, який потребує більших вкладень для його організації та обслуговування, тощо.

Інструменти впливу на реалізацію соціально-економічних інтересів.

Кожний з суб'єктів поряд з наявністю власних соціально-економічних інтересів має певні інструменти, за допомогою яких, країна може досягти консолідованої мети створення економіки знань:

З боку *індивідуальних (суспільних) потреб*, найбільш поширеними інструментами є: збільшення рівня загальної освіченості населення; розвиток прикладних технічних компетенцій, комп'ютерної обізнаності; збільшення рівня довіри суспільства до реформ та програм, які реалізуються в країні; підвищення рівня особистої соціальної відповідальності; виведення з тіні власних доходів; екологічне виховання; розвиток лінгвістичних компетенцій (знання іноземної мови), тощо.

Основними інструментами, які можуть вплинути на можливості розвитку економіки знань з *боку суб'єктів господарювання* є: виведення з тіні прибутків від діяльності; поширення вкладень у розвиток людського капіталу працівників підприємства, збільшення рівня їх освіченості; екологічна відповідальність бізнес структур; розвиток державно-приватного партнерства; впровадження у виробництво нових підходів та технологій; збільшення рівня якості продукції, що виробляється; впровадження на виробництві сучасних систем стандартизації; участь у науково-дослідних розробках та їх активне впровадження, тощо.

На *державному рівні* найбільш дієвими інструментами поширення економіки знань є: створення додаткових преференцій для підприємств, які розвивають бізнес в сфері інформаційних технологій, освіти, наукових досліджень та венчурного бізнесу; активізація створення робочих місць в затребуваних галузях економіки знань; створення технопарків та вільних економічних зон; розвиток національної системи освіти; впровадження можливостей отримання освіти за короткостроковими програмами (спеціалізоване навчання вузьким технічним компетенціям); збільшення привабливості української науки для інвесторів, а також її комерціалізація. збільшення гнучкості навчальних програм; поширення інтернету; розвиток навчання протягом життя; створення екологічної політики в країні; дотримання її світовим нормам; розвиток системи екологічної освіти; створення можливостей для збільшення знань іноземної мови серед дорослого населення, тощо.

Виходячи з цього, основними *драйверами (стимуляторами)*, які сприяють розвитку економіки знань, є:

створення ефективних державних інститутів, які реалізують високу якість життя населення;

наявність в країні високоякісної системи освіти здатної задовольнити потреби економіки та суспільства;

наявність економічно ефективної та конкурентоспроможної фундаментальної науки в країні;

розвиток продуктивного венчурного бізнесу, здатного реалізувати та комерціалізувати наявний в країні науковий потенціал;

високий рівень розвитку людського капіталу в його широкому розумінні;

створення інформаційного суспільства та суспільства знань;

наявність комплексу заходів щодо активізації продукування знань та розвитку новітніх технологій;

розвинена інфраструктура реалізації та трансферу ідей, винаходів та розробок від фундаментальної науки до інноваційного виробництва та доведення розробок до споживача.

Існуючий потенціал для реалізації в Україні. Головним фактором, який впливає на можливості розвитку економіки знань є людський капітал, що формується та реалізується в умовах достатньо високого розвитку соціального капіталу. Насьогодні Україна характеризується найбільшими показниками рівня освіченості населення (близько 43% українців у 2015 році мали вищу освіту). Має місце збільшення чисельності працюючих над виконанням ІТ-проектів, в 2015 році їх нараховувалось 91,7 тис. осіб, що майже в 2 рази є більшим ніж 5 років тому [2]. Високим є й науковий потенціал країни, це підтверджують факти затребуваності українських наукових кадрів та їх розробок за кордоном, однак проблемним моментом в цій сфері є відсутність сучасної матеріально-технічної бази, недорозвиненість венчурного бізнесу, а також недостатній рівень вмотивованості українських науковців.

Що стосується готовності бізнесу до розвитку економіки знань, то вже сьогодні, за відсутності державної підтримки, частина підприємств, переходить від дистрибуційних моделей ведення бізнесу, до створення власних інформаційних продуктів та їх реалізації споживачам. В Україні за останніми даними було розроблено близько 2,5-3 тисяч ІТ-стартапів [2].

Окрім того, українське коріння мають такі відомі компанії як Luxoft, EPAM, SoftServe, GlobalLogic, Ciklum, PetCube, Grammarly, Depositphotos, що постійно займають високі місця у рейтингах дослідних компаній.

В період з 2011 по 2015 рік вклад ІТ в ВВП України збільшився з 0,6% до 3,3%, а в грошовому еквіваленті – з \$1,1 млрд до \$2,7 млрд. В області інформаційних технологій та суміжних спеціальностях було задіяно 420 тисяч робочих місць [2]. Українські ІТ компанії та фахівці, вже сьогодні створюють велику конкуренцію за кордоном, так рівень працевлаштування українських фахівців на виконання ІТ проекту є в 2 рази вищим за польських зі збереженням більш високого рівня оплати праці.

Закордонний досвід. Найбільш позитивними прикладами з боку можливостей використання досвіду Україною на шляху розвитку економіки знань є Індія та Фінляндія.

Індія сьогодні знаходиться на етапі активного економічного росту, за короткий період 20-25 років вона змогла досягти найбільших показників зростання економіки на азіатському ринку (кожний рік ВВП країни збільшується, в середньому, на 5%). Наявність дешевої робочої сили в країні дозволяє активно розвивати як промисловість, так і сферу послуг, активно залучаючи іноземні інвестиції, особливо з США. Сьогодні, на долю Індії приходить 2/3 світового ринку офшорних ІТ-послуг та половина ринку ІТ-аутсорсингу.

Таблиця 1

Консолідація окремих суб'єктів навколо задоволення інтересу формування економіки знань

	Інтереси які реалізуються	Інструменти впливу	Ризики та перешкоди	Драйвери розвитку
Індикатор (суспільство)	<ul style="list-style-type: none"> забезпечення високої якості життя; накопичення власного людського капіталу; високий рівень заробітної плати; розширення переліку самореалізації в сфері прикладання праці; реалізація можливості жити в високорозвиненій країні; створення можливостей для накопичення в країні соціального капіталу; можливість постійного саморозвитку та самовдосконалення 	<ul style="list-style-type: none"> збільшення рівня загальної освіченості населення; розвиток прикладних технічних компетенцій, комп'ютерної обізнаності; збільшення рівня довіри суспільства до реформ та програм, які реалізуються в країні; підвищення рівня особистої соціальної відповідальності; виведення з тіні власних доходів, екологічне виховання; розвиток лінгвістичних компетенцій (знання іноземної мови) 	<ul style="list-style-type: none"> нестабільність економічної та політичної ситуації в країні; незрілість українського суспільства, яка проявляється у відсутності адекватного сприйняття реформ та змін; низький рівень довіри населення та суб'єктів господарювання до держави та реформ які вона впроваджує; недостатній рівень розвитку соціального капіталу в країні; нестабільність фінансової та банківської системи в країні; високий рівень корупції; відсутність законодавчої бази для реалізації можливостей альтернативних форм зайнятості; розрізненість інтересів, щодо консолідації в рамках впровадження можливостей реалізації економіки знань; недосконалість нормативно-правової бази з захисту прав інтелектуальної власності; 	<ul style="list-style-type: none"> створення ефективних державних інститутів, які реалізують високу якість життя населення; наявність в країні високоякісної системи освіти здатної задовольнити потреби економіки та суспільства; наявність економічно ефективної та конкурентоспроможної фундаментальної науки в країні; розвиток продуктивного венчурного бізнесу, здатного реалізувати та комерціалізувати наявний в країні науковий потенціал; високий рівень розвитку людського капіталу в його широкому розумінні; створення інформаційного суспільства та суспільства знань; наявність комплексу заходів щодо активізації продукування знань та розвитку новітніх технологій;
Суб'єкти господарювання	<ul style="list-style-type: none"> створення можливостей для виробництва найбільш запобуванних інтелектуальних продуктів та послуг; забезпеченні більш привабливих умов ведення підприємницької діяльності; розвитку бізнесу у сферах, які не потребують великих капітальних вкладень на розвиток виробництва; реалізації можливості отримати висококваліфікований персонал; відкриття нових ринків збуту; збільшення можливостей залучення зовнішніх інвесторів до розвитку виробництва 	<ul style="list-style-type: none"> виведення з тіні прибутків від діяльності; поширення вкладень у розвиток людського капіталу працівників підприємства, збільшення рівня їх освіченості; екологічна відповідальність бізнес структури; розвиток державно-приватного партнерства; впровадження у виробництво нових підходів та технологій; збільшення рівня якості продукції, що виробляється; впровадження на виробництві сучасних систем стандартизації; участь у науково-дослідних розробках та їх активне впровадження 		

Продовження таблиці 1

Інтереси які реалізуються	Інструменти впливу	Ризики та перешкоди	Драйвери розвитку
<ul style="list-style-type: none"> забезпечення сталого економічного зростання; підвищення місця країни у світових рейтингах конкурентоспроможності країн, рівні людського розвитку, тощо; забезпечення поширення чисельності зайнятих в чотвертинному секторі розвитку; збільшення загального рівня добробуту в країні; зменшення рівня бідності за рахунок зростання рівня та якості життя населення; реалізація можливостей накопичення соціального капіталу в країні; збільшення обсягів надходження у бюджет країни, за рахунок збільшення чисельності прибуткових підприємств; забезпечення можливостей розвитку альтернативних форм зайнятості, що дасть змогу частково скоротити безробіття в країні; збільшення інвестиційної привабливості країни; відсутність необхідності розвитку промислового сектору, який потребує більших вкладень для його організації та обслуговування 	<ul style="list-style-type: none"> створення додаткових переваг для підприємств, які розвивають бізнес в сфері інформаційних технологій, освіти, наукових досліджень та венчурного бізнесу; активізація створення робочих місць в загальноосвітніх галузях економіки знань; створення технопарків та вільних інформаційних зон; розвиток національної системи освіти; впровадження можливостей отримання освіти за короткостроковими програмами (спеціалізоване навчання вузьким технічним компетенціям); збільшення привабливості української науки для інвесторів, а також її комерціалізація; збільшення гнучкості навчальних програм; поширення інтернету; розвиток навчання протягом життя; створення екологічної політики в країні, дотримання її світовим нормам; розвиток системи екологічної освіти; створення можливостей для збільшення знань іноземної мови серед дорослого населення; реформування банківської системи в країні 	<ul style="list-style-type: none"> застаріла матеріально-технічна база існуючих науково-дослідних установ, а також низький рівень комерціалізації їх розробок; недостатня прозорість назвних систем державно-приватного партнерства в сфері R&D; втрата людського капіталу країни, який працює в сфері ІТ, за рахунок їх зайнятості в проєктній діяльності інших країн (в якості фрілансерів). 	<ul style="list-style-type: none"> розвинена інфраструктура реалізації та трансферу ідей, винаходів та розробок від фундаментальної науки до інноваційного виробництва та доведення розробок до споживача.

Досвід Індії є не класичним за прикладом розвитку економіки знань він виокремлюється від інших специфічними особливостями:

основним продуктом в цій економіці виступає не товар, а послуга (за відсутності досвіду науково-технічного бекграунду, країні вдалось за 20-30 років побудувати економіку засновану на знаннях, економіка Індії є більш наближеною до економіки знань ніж Китай);

країна переступила через етап індустріального розвитку та одразу сформувала економіку, що базується на галузях, які не потребують фізичної інфраструктури;

особливість накопичення необхідних спеціалізованих знань (освіта більшості громадян, які працюють в сфері ІТ здобувається на короткострокових спеціалізованих курсах);

не дивлячись на нерівномірний розвиток країни та наявність високого рівня бідності, смертності та неконтрольованої народжуваності, Індія є лідером за кількістю зайнятого населення в медицині та фармацевтиці, атомній енергетиці; ІТ – послуги; автомобілебудуванні та освіті;

за рахунок наявності дешевої робочої сили, відсутності мовного бар'єру та гнучкої нормативно-правової бази, Індія є майже монополістом в наданні ІТ -послуг.

Досягнення цих задач стало можливим за умови впровадження таких консолідованих дій:

створення розширеної системи спеціалізованих навчальних курсів для короткострокової підготовки фахівців в сфері ІТ-технологій;

гнучка нормативно-правова база в сфері інвестиційної відкритості країни та медичного обслуговування (наприклад, надання дозволу на трансплантацію органів в країні; надання дозволів на проведення експериментальних досліджень в фармацевтичній галузі виробництва, тощо);

розвиток соціальної та транспортної інфраструктури в країні (у порівнянні з тією, яка була до того);

активне впровадження розвитку лінгвістичних компетенцій населення країни, впровадження додаткових курсів вивчення іноземної мови для дорослого населення;

впровадження додаткових субсидій та преференцій підприємствам, які розвивають пріоритетні для країни галузі виробництва;

розвиток великого фінансового та банківського сектору, активне залучення іноземних інституційних інвесторів, інвестиційних фондів, лізингових компаній та підприємств ризикового капіталу;

активне функціонування в країні фондового ринку, який є гнучким та швидко трансформується. Індійські фондові ринки є сучасними по відношенню до інфраструктури у відповідності до світової практики, типу виробничої торгівлі на фьючерсах та особливими умовами торгів, в тому числі через Інтернет;

більш ніж половина фінансових заощаджень громадян інвестуються у фізичні активи (земля, будівлі, худобу та дорогоцінні метали);

консолідація модернізаторської еліти та перехід влади від традиційної еліти до нових лідерів, направлених на активну модернізацію країни;

здійснення економічного зближення між Індією та США, що відкрило для Індії нові ринки збуту, а для США нову дешеву робочу силу та сферу для реалізації власних інвестицій;

зміна системи залучення інвестиційних ресурсів підприємствами в обхід державних структур, цільовий характер іноземних інвестицій.

Фінляндія – є однією з найбільш конкурентоздатних країн з найвищим рівнем розвитку високих технологій. Досягти такого становища країна змогла протягом 15 років її активного розвитку. Основними інструментами, які вплинули на розвиток країни, стала повна диверсифікація економіки та переорієнтація інвестиційних потоків держави. Сьогодні інвестиції країни у розвиток інформаційно-комунікаційних технологій складають близько 4% ВВП, для порівняння, в більшості країн ЄС, цей показник дорівнює в середньому 2,5%. Має місце й зростання долі експорту інформаційних технологій з 5% на початку 90-х років до 25 відсотків у 2014 році [3]. Досягнення таких результатів стало можливим за рахунок створення таких сприятливих умов:

- лібералізація торгівлі та зняття обмежень з грошових потоків, що створило можливості для залучення активного руху інвестицій взагалі та притоку іноземного капіталу зокрема;

- стимулювання активного розвитку приватних інвестиційних фондів, які вкладають кошти у сферу R&D (сьогодні доля приватних інвестицій в цю сферу складає близько 70%);

- зсув фокусу державної та промислової політики з макроекономічної, до мікроекономічної активності з метою покращення загальних умов для компаній в окремих галузях, зокрема, в сфері розвитку та розповсюдження знань та інновацій;

- створення системи публічно-приватного партнерства, між організаціями економічних досліджень, галузевими федераціями та приватними компаніями, метою якого є проведення наукових та інформаційних досліджень;

- високий рівень залученості у сферу R&D приватних ініціатив направлених на зміцнення співробітництва між різними інноваційними агентами;

- створення Ради з політики в сфері науки та технологій, яка прямо підпорядковується прем'єр-міністру Фінляндії;

- створення державного фонду The Finnish National Found for R&D (Sitra) головною метою діяльності якого є акумулювання та перерозподіл між приватними підприємствами інвестиційного капіталу на розвиток сфери R&D;

- створення національної системи прогнозування потреб економіки в знаннях для збереження життєздатності економіки;

- зменшення рівня корупції в країні;

- проведення фінансової та банківської реформи;

- проведення реформи в сфері соціальної політики, основною направленістю якої стало: осучаснення системи освіти та поглиблення спеціалізованих знань, які вона надає; постійна координація діяльності ключових урядових інститутів між собою, а також між ними та виробничим сектором; гранична зфокусованість на інноваціях та R&D;

- зфокусованість на розвиток внутрішньої конкуренції;

- максимальна орієнтація на майбутнє.

Виходячи з проведеного аналізу перспектив розвитку економіки знань, а також, досвіду країн світу, можна зробити висновок, що будь-яку кризу, можна перетворити на свої переваги, якщо здійснювати консолідовані та згуртовані дії; гнучкість та швидкість реакції на умови, які змінюються дають можливість забезпечити інтелектуальну та економічну індивідуальність країни; не можна забувати про необхідність постійного планування майбутнього та бачення перспектив розвитку країни.

Ризики та перепони на шляху до задоволення інтересу створення економіки знань.

Поряд з існуючим потенціалом розвитку в Україні економіки знань, а також реальними перспективами досягнення економічного зростання, існує коло ризиків та перепон, які стоять на заваді їх реалізації:

- нестабільність економічної та політичної ситуації в країні;
- незрілість українського суспільства, яка проявляється у відсутності адекватного сприйняття реформ та змін;
- низький рівень довіри населення та суб'єктів господарювання до держави та реформ які вона впроваджує;
- недостатній рівень розвитку соціального капіталу в країні;
- нестабільність фінансової та банківської системи в країні;
- високий рівень корупції;
- відсутність законодавчої бази для реалізації можливостей альтернативних форм зайнятості;
- розрізненість інтересів, щодо консолідації в рамках впровадження можливостей реалізації економіки знань;
- недосконалість нормативно-правової бази з захисту прав інтелектуальної власності;
- застаріла матеріально-технічна база існуючих науково-дослідних установ, а також низький рівень комерціалізації їх розробок;
- недостатня прозорість наявних систем державно-приватного партнерства в сфері R&D;
- втрата людського капіталу країни, який працює в сфері ІТ, за рахунок їх зайнятості в проектній діяльності інших країн (в якості фрілансерів).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Общественный интерес [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B1%D1%89%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81
2. ІТ-галузь в Україні: про що багато говорять, але мало знають [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fakty.ictv.ua/ua/ukraine/20161123-it-galuz-v-ukrayini-pro-shho-bagato-govoryat-ale-malo-znayut/>
3. The Global Competitiveness Report 2016–2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org>
4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні / [відп. за вип. О.О. Кармазіна]; Держслужба статистики України. – Київ, 2016. – 257 с.